

Høringsnotat om Danmarks rapportering af 6. landerapport til FN's biodiversitetskonvention (CBD)

Udkast til Danmarks rapportering af 6. landerapport til FN's biodiversitetskonvention har været i høring fra den 19. november til den 2. december 2018.

Udkastet har været sendt i høring til relevante grønne organisationer, erhvervsorganisationer, ministerier m.fl. Der har desuden været afholdt et informationsmøde den 28. november for 92-gruppen, der repræsenterer 24 danske miljø- og udviklingsorganisationer, og Habitats. Mødets formål var at give interessenterne mulighed for at afklare evt. spørgsmål ift. rapporteringsformat, mv.

Miljø- og Fødevarerministeriet har i alt modtaget syv eksterne høringssvar. Fem fra interesseorganisationer, et fra konsulentfirmaet Habitats og et fra en borger (Søren Wium Andersen). Høringssvarene og dette høringssnotat lægges på Miljø- og Fødevarerministeriets hjemmeside efter Danmarks afrapportering af 6. landerapport er sendt til FN's biodiversitetskonvention.

1. Modtagne bemærkninger vedrørende den generelle afrapportering

Dansk Ornitologisk Forening, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Danmarks Naturfredningsforening og Landbrug og Fødevarer opfordrer generelt til at der i Danmark sker en målretning af indsatser på natur og biodiversitetsområdet mhp. at opretholde og forbedre natur og biodiversitet på den mest ressourceeffektive vis.

Dansk Ornitologisk Forening, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Danmarks Naturfredningsforening og Habitats nævner, at rapporten efter deres opfattelse har en for generel karakter med få konkrete fakta til at underbygge svarene. Der efterspørges blandt andet en klar målbar, faktisk status på emnerne og hvor man ønsker at kunne sige, hvor effektivt initiativer har virket, samt hvordan man følger op på evt. negative tendenser.

WWF Verdensnaturfonden og Habitats mener ikke, at rapporten opfylder FN-kriterierne for afrapportering.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Sekretariatet for FN's biodiversitetskonvention har udsendt retningslinjer og skabelon for parternes udarbejdelse af 6. landerapport. Skabelonen er et værktøj, der skal hjælpe landene med at udarbejde 6. landerapport, men som også kan tilpasses den nærmere konkrete kontekst for hvert enkelt land. Retningslinjerne er markant anderledes end ved udarbejdelse af 5. landerapport, hvor fokus var på at give faktisk status for udviklingen i biodiversiteten. I 6. landerapport er der primært fokus på efterlevelse af nationale mål for biodiversitet og deres sammenhæng til de 20 Aichi-mål.

Der er i 6. landerapport tilføjet nye afsnit, der indledningsvist forklarer baggrunden for rapportens udformning. Det fremgår blandt andet heraf, at landerapporten er tilpasset dansk og europæisk kontekst. Danmark har sammen med de øvrige EU lande tilsluttet sig EU's biodiversitetsstrategi, der er et fælles europæisk bidrag til opfyldelse af de globale FN-mål. EU's biodiversitetsstrategi indeholder et overordnet mål om at standse tilbagegangen i biodiversiteten senest i 2020 og seks delmål. Danmark bidrager hovedsageligt til opfyldelse af FN's strategiske plan for biodiversitet gennem EU's biodiversitetsstrategi. Danmark laver derfor ikke nationale opgørelser af opfyldelsen af de enkelte Aichi-mål. Hertil kommer, at Danmarks nationale biodiversitetsstrategi er under revision. Det betyder, at der ikke aktuelt er fastlagt mål på nationalt niveau i en revideret national biodiversitetsstrategi. Dele af skabelonen er som konsekvens heraf udfyldt i mere generelle vendinger, end der er lagt op til i de generelle retningslinjer. 6. landerapport er først og fremmest en opdatering af initiativer siden seneste rapportering i 2014, der bidrager til at opfylde de 20 Aichi-mål.

1.1. Processen vedrørende afrapportering af 6. landerapport til CBD

Der er modtaget hørings svar som vedrører processen for Danmarks afrapportering af 6. landerapport til biodiversitetskonventionen.

Verdens Skove, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Ornitologisk Forening og WWF Verdensnaturfonden udtrykker generelt utilfredshed med længden af høringsperioden samt den anlagte inddragelsesproces af interessenterne. Med henvisning til at Danmark forventer at udkomme med nationale naturmål og biodiversitetsstrategi, opfordres der til at Danmark indsender rapporten til FN's biodiversitetskonvention senere end 31. december 2018 mhp. at Danmark kan levere en mere fyldestgørende statusrapport til biodiversitetskonventionen i 2019.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet har fastsat høringsperioden ud fra et ønske om at indsende 6. landerapport inden for fristen den 31. december 2018. Høringsperioden afspejler desuden, at 6. landerapport er en mindre rapportering med hovedvægt på en opdatering af Danmarks indsatser for styrkelse af biodiversiteten i perioden fra 2014-2018.

2. Rapportens sektion I:

Verdens Skove, Dansk Ornitologisk Forening, Danmarks Naturfredningsforening og Habitats mener ikke, at feltet om nationalt biodiversitetsmål kan afkrydses, idet Danmark ikke har nationale biodiversitetsmål. Der opfordres blandt andet til en mere faktabaseret afrapportering og klare, målbare mål i en kommende dansk biodiversitetsstrategi.

Danmarks Naturfredningsforening skriver desuden, at Danmark ikke har en konkret plan for hvordan det nuværende naturareal sikres og øges, og at Danmark ikke har en national plan for forvaltning af truede arter.

Habitats finder det overraskende, at det af teksten fremgår, at regeringen prioriterer indsatsen for at standse tilbagegangen i biodiversiteten og foreslår det nærmere forklaret.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Afkrydsningen af feltet i sektion 1 sker med henvisning til, at Danmark sammen med de øvrige EU lande har tilsluttet sig EU's biodiversitetsstrategi. EU's biodiversitetsstrategi indeholder et overordnet mål om at standse tilbagegangen i biodiversiteten i EU senest i 2020 og seks delmål. Målene i EU's biodiversitetsstrategi er fastlagt på europæisk niveau og fastlægger hvordan EU-landene i fællesskab vil bidrage til opfyldelse af de globale målsætninger i FN's strategiske plan. Hertil kommer, at der er

iværksat mange væsentlige naturinitiativer i Danmark, der som supplement til EU's biodiversitetsstrategi, bidrager til opfyldelse af Aichi-målene.

Danmark laver ikke nationale opgørelser af opfyldelsen af de enkelte Aichi-mål. Samtidig er Danmarks nationale biodiversitetsstrategi under revision. Sektion 1 i skabelonen er som konsekvens heraf udfyldt i mere generelle vendinger, end der er lagt op til i de generelle retningslinjer.

Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig synpunkterne fra Danmarks Naturfredningsforening og Habitats men vurderer ikke, at det giver anledning til justeringer i 6. landerapport.

3. Rapportens sektion II:

Landbrug og Fødevarer bemærker ift. offentlighedens adgang til naturen, at det bør fremgå, at der i Danmark i vid udstrækning også er adgang til privatejede naturområder via naturbeskyttelsesloven. Danmarks Naturfredningsforening skriver ift. offentlighedens adgang, at der ikke er givet øget adgang til naturen i de sidste fire år, og at man f.eks. kunne have udvidet med adgang til at færdes langs åer og vandløb.

Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening ønsker generelt mere målbare afrapporteringer og en beskrivelse af hvilken effekt, der er af implementeringsmålene.

Danmarks Naturfredningsforening nævner, at der ikke fremgår en vurdering af, hvilke forhindringer der er for at nå målene, på hvilke områder der mangler forskningsbaseret viden eller hvor der er tekniske udfordringer.

Habitats spørger til, hvordan etablering af ny skov understøtter biodiversiteten og hvordan udlæg af urørt skov over de næste 50 år bidrager til opfyldelse af målet om at standse tabet af biodiversitet i 2020. Derudover mener Habitats blandt andet, at den eksisterende naturpleje ofte skader biodiversiteten mere end den gavner.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Til de generelle kommentarer bemærkes, at Danmark ikke laver nationale opgørelser af opfyldelsen af de enkelte Aichi-mål. Hertil kommer, at Danmarks nationale biodiversitetsstrategi er under revision. Sektion 2 i skabelonen er som konsekvens heraf udfyldt i mere generelle vendinger, end der er lagt op til i de generelle retningslinjer. Der er tilføjet betragtninger om vurderinger af effekten af konkrete naturforbedringstiltag, brug af overvågningsdata samt fortsat plejebæhov på lysåbne arealer.

Afsnittet om offentlighedens adgang til naturarealer er justeret på baggrund af bemærkningerne.

4. Afrapportering af rapportens sektion III:

Dansk Ornitologisk Forening er af den opfattelse, at Danmarks beskrivelse til denne sektion er for generel og overordnet, og at der som minimum burde være en opgørelse af hvor langt bevillinger er blevet anvendt og hvilke Aichi mål Danmark forventer at kunne opfylde pr. 2020.

Danmarks Naturfredningsforening og WWF Verdensnaturfonden skriver, at de siden 2012 årligt har udgivet et biodiversitetsbarometer med en ekspertvurdering af, hvor langt Danmark er fra at udmønte de 20 Aichi-biodiversitetsmål. Danmarks Naturfredningsforening foreslår, at der henvises til det seneste biodiversitetsbarometer fra 2017, og at der i øvrigt henvises til hjemmesider om naturens tilstand (NOVANA, naturbeskyttelseslovens § 3, rødlistede arter, invasive arter).

Habitats nævner, at det bør fremgå nærmere, hvordan Aftale om Fødevarer- og Landbrugspakke og Aftale om Naturpakke bidrager til opfyldelse af Aichi-målene.

Søren Wium Andersen mener, at Danmark ikke lever op til verdensmål nr. 15, idet Danmark har jagttider på taffeland, havlit og fløjlsand, der er på arter på rødlisten og i global tilbagegang ifølge IUCNs rødliste.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Til de generelle kommentarer bemærkes, at Danmark ikke laver nationale opgørelser af opfyldelsen af de enkelte Aichi-mål. Hertil kommer, at Danmarks nationale biodiversitetsstrategi er under revision. Sektion 3 i skabelonen er som konsekvens heraf udfyldt i mere generelle vendinger, end der er lagt op til i de generelle retningslinjer. Det årlige biodiversitetsbarometer, som Danmarks Naturfredningsforening og WWF-Verdensnaturfonden henviser til, er udtryk for organisationernes vurderinger.

Miljø- og Fødevarerministeriet skal til bemærkninger fra Habitats gøre opmærksom på, at en række relevante indsatser, der følger af Aftale om Fødevarer og Landbrugspakke og Aftale om Naturpakke er beskrevet andetsteds i 6. landerapport.

Miljø- og Fødevarerministeriet noterer sig synspunktet fra Søren Wium Andersen, men det har ikke givet anledning til justeringer i 6. landerapport.

5. Rapportens sektion IV:

Danmarks Naturfredningsforening bemærker generelt til sektion IV, at de ikke har haft mulighed for at gå i detaljer med denne del af afrapporteringen. Foreningen bemærker, at der gennem de forgangne fire år er truffet beslutninger, som kan forventes at få positiv effekt for biodiversiteten i Danmark over de kommende årtier. Heriblandt nævner foreningen, at oprettelsen af Den Danske Naturfond, udpegning af urørt skov på statslige arealer, aftale om stop for sandsugning i Øresund samt gennemførte og igangværende naturgenopretningsindsatser rundt om i landet kan fremhæves.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Sektion IV er udbygget på baggrund af høringssvar.

5.1. Delmål 1: Senest i 2020 er befolkningen bekendt med de værdier, der knytter sig til biologisk mangfoldighed, og de skridt de kan tage for at beskytte og udnytte biodiversitet bæredygtigt

Danmarks Naturfredningsforening og Habitats nævner, at de vurderer, at det er relevant at måle, hvor mange danskere, der kender begrebet biodiversitet og kender værdierne ved biodiversitet. Det måles med jævne mellemrum af EU Kommissionens analyseenhed i et Flash Barometer.

Habitats nævner endvidere, at der efter deres vurdering kan være en interessekonflikt i at lade Naturstyrelsen foretage formidling af biodiversitet i Danmark.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Det er afsnittet tilføjet henvisning til EU Kommissionens måling i 2013 af danskernes holdning til biodiversitet.

Miljø- og Fødevarerministeriet noterer sig Habitats synspunkter om formidling men vurderer ikke, at det giver anledning til ændringer i 6. landerapport.

5.2. Delmål 2: Senest i 2020 er værdien af biologisk mangfoldighed integreret i nationale og lokale udviklings og fattigdomsbekæmpelsesstrategier og planlægningsprocesser og er på passende vis under indarbejdelse i de nationale regnskaber og rapporteringssystemer

Landbrug og Fødevarer efterspørger, at indsats for efteruddannelse af landmænd i naturpleje fra Aftale om Naturpakke fremgår.

Landbrug og Fødevarer bemærker desuden, at revisionen af Natura 2000 grænserne er med til at styrke lodsejernes forståelse af Natura 2000 beskyttelsen, arealer uden egentlig naturindhold er taget ud. Dansk Ornitologisk Forening og Danmarks Naturfredningsforening mener, at henvisningen til justeringen af Natura 2000 grænserne bør nuanceres ift. de konsekvenser for beskyttede fuglearter, foreningerne mener, grænsejusteringen kan få. Foreningerne mener desuden, at beskrivelsen af det grønne nationalregnskab skal justeres ift. biodiversitet.

Habitats nævner, at der mangler afklaring af videre udmøntning af viden om at integrere biodiversitet i lokale og nationale udviklings-, fattigdoms- og planlægningsprocesser.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Afsnit om indsatsen for efteruddannelse af landmænd i naturpleje er relevant at nævne, og er tilføjet under delmål 5 i 6. landerapport.

Miljø- og Fødevarerministeriet er opmærksom på kritikken fra flere grønne organisationer af justeringen af Natura områdernes grænser, og vil gøre opmærksom på, at der ikke er udtaget arealer, der er beskyttet natur, eller som har væsentlig betydning som levested for beskyttede arter. Der er således fortsat mange hektar opdyrkede marker indenfor Natura 2000-områderne ikke mindst af hensyn til f.eks. trækkende gæs og svaner. Ministeriet noterer sig samtidig Landbrug og Fødevarers synspunkter i forhold til styrket forståelse af natura 2000 beskyttelsen. Bemærkningerne fra organisationerne om justering af Natura 2000 grænserne giver ikke anledning til justeringer i 6. landerapport.

På baggrund af bemærkningerne om det grønne nationalregnskab tilføjes, at det grønne nationalregnskab ikke omfatter biodiversitet som parameter men inddrager elementer, der kan indgå i en beskrivelse af biodiversiteten i Danmark.

Miljø- og Fødevarerministeriet noterer sig Habitats synspunkter om videre udmøntning af vidensgrundlag. Da 6. landerapport er udtryk for aktuel status, giver det ikke anledning til ændringer i rapporten.

5.3. Delmål 3: Senest i 2020 er incitament og støtteordninger, som er skadelige for biologisk mangfoldighed elimineret, udfaset eller omdannet med henblik på at minimere eller undgå negative effekter, og positive incitament og støtteordninger for beskyttelse og bæredygtig brug af biodiversitet er udviklet og anvendt i overensstemmelse og harmoni med Biodiversitetskonventionen og andre relevante internationale forpligtelser under hensyn til nationale socio-økonomiske tilstande.

Landbrug og Fødevarer foreslår, at natur og biodiversitet også bør nævnes som vigtige elementer i den nye landbrugsreform (CAP).

Dansk Ornitologisk Forening og Verdens Skove mener, at det også skal oplyses, hvordan Danmark bidrager til at gøre op med skadelige incitamenter og støtteordninger for biodiversiteten.

Dansk Ornitologisk Forening spørger derudover bl.a. til, hvordan Danmark regner med at komme i mål inden 2020.

Verdens Skove mener, at krav om intensivering af produktion af biomasse i forbindelse med skovrejsning er skadelig for biodiversiteten. Verdens Skove mener desuden, at lovkrav om opretholdelse af dræning på natur/skovarealer af hensyn til naboer også er skadeligt for biodiversiteten, samt fører til øgede udledninger af næringsstoffer til vandmiljøet. Dertil kommer subsidiering af landbruget. Endvidere mener Verdens Skove, at afgiftsfritagelse af biomasse i energiproduktionen fører til en alt for intensiv udnyttelse af træbaseret biomasse fra skovene.

Verdens skove og Habitats mener, at regler for husdyrbrug er skadelige i forhold til biodiversiteten.

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at der løbende arbejdes på at trække vandområder ud af planerne, senest de 1000 km vandløb.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Der er i højere grad tilføjet betragtninger om begrænsning af incitamenter, der kan have negativ indvirkning på biodiversiteten. Det ligger uden for rammerne for rapporten at foretage en samlet beskrivelse af potentielt negative incitamenter.

Ift. Den fælles landbrugspolitik (CAP), skrives det ind i rapporten, at natur og biodiversitet også er vigtige elementer i den nye landbrugsreform.

Dræning af natur og skovarealer

Ministeriet bemærker, at der ikke er lovkrav om, at dræning eller udgrøftning skal opretholdes på natur/skovarealer. Hvis dræn eller grøfter er omfattet af vandløbsloven, er der imidlertid et krav om, at ændringer af eksisterende dræning eller udgrøftning skal godkendes af vandløbsmyndigheden, fsva, at dræningen eller udgrøftningen er omfattet af vandløbsloven. Dræn og grøfter er omfattet af vandløbsloven, "hvis flere end en enkelt har interesse i deres tilstedeværelse og vedligeholdelse", jf. lovens § 2. Det betyder, at ikke alle dræn og grøfter i skove eller på (større) naturområder er omfattet af loven. Det giver ikke anledning til justering i 6. landerapport.

Biomasse

Regeringen indgik i 2018 en energiaftale med opbakning fra alle partier i Folketinget. Den indeholder konkrete tiltag, der må antages direkte eller indirekte at kunne påvirke udbud og efterspørgsel efter biomasse til energi. Det gælder blandt andet afskaffelse af kraftvarmekrav og brændselsbinding til naturgas i varmesektoren, en lavere elvarmeafgift, som øger incitamentet til at vælge varmepumper, nedsættelse af støtte til biomassebaseret el-produktion samt støtte til udbygning med biogas og andre grønne gasser, der fx kan være baseret på forgasset biomasse. Såvel den frivillige danske brancheaftale om sikring af bæredygtig biomasse som EU's nyligt vedtagne bæredygtighedskriterier for skovbiomasse stiller krav om hensyntagen til biodiversitet. Det er tilføjet 6. landerapport.

Vandløb

Ændringen af afgrænsningen af vandløb med et opland mindre end 10 km² i vandområdeplanerne er i offentlig høring frem til 25. januar 2019. Ændringen er en del af opfølgningen på Fødevare- og Landbrugspakken fra december 2015 og er derfor også allerede forudsat i de gældende vandområdeplaner 2015-2021 (juni 2016). Det var ligeledes en del af aftalen, at kommunerne skulle

inddrage bredt sammensatte vandråd i at kvalificere grundlaget for afgrænsningen, hvilket er sket i 2017. Kvalificeringen betyder både at vandløb udgår og indgår i forhold til det opdaterede grundlag for vandrådsarbejdet. Det kan bemærkes, at vandløbsloven, naturbeskyttelsesloven mv. fortsat gælder. Det giver ikke anledning til justering i 6. landerapport.

5.4. Delmål 4: Senest i 2020 har regeringer, erhvervsliv og interessenter på alle niveauer taget skridt til at opnå eller har implementeret planer for bæredygtig produktion og forbrug og holdt effekterne af forbrug af naturressourcer godt inden for de økologiske grænser.

Dansk Ornitologisk Forening ønsker, at det fremgår, om miljømærkning også kommer biodiversitet til gode.

Danmarks Naturfredningsforening og Habitats ønsker bl.a. en vurdering af de økologiske grænser og Danmarks økologiske fodaftryk på andre lande.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Det ligger ikke inden for rammerne af rapporten at vurdere de beskrevne initiativers effekt i forhold til de økologiske grænser, herunder påvirkning af andre lande.

Miljømærkning

Ministeriet har noteret sig synspunktet om miljømærkning og har udbygget teksten herom i 6. landerapport.

Miljømærkeordningerne Svanemærket og EU miljømærket Blomsten udarbejder produktspecifikke kriterier som er livscyklusbaseret. Det betyder, at der kigges på alle dele af produktets (servicens) livscyklus, og der udarbejdes kriterier, der er relevante og giver en reel og dokumenterbar miljøforbedring.

I forhold til biodiversitet kan der især peges på produkter med indhold af træ og andre fornybare ressourcer være eksempler på krav, der kommer biodiversiteten til gode (ved arealanvendelse der begrænser afskovning) ved fx at have:

Høj andel af fornybare råvarer fra bæredygtigt producerede, kontrollerede og sporbare kilder. For træ- og træprodukter indebærer det, at der skal anvendes råvarer fra FSC eller PEFC certificerede skovdrift eller genbrugstræ-/papir.

For anvendelse af fx palmeolie og sojaolie kan der stilles krav om sporbarhedscertifikater med anerkendte standarder, fx RSPO for palmeolie og RTRS for sojaolie.

Der arbejdes i mærkeordningerne med en løbende tilpasning og stramning af kravene i takt med at sporbarhedscertifikater udvikles og markedet tilpasser sig. Fx vil en øget andel af bæredygtige eller kontrollerede råvarer betyde, at kravet om større andel af certificerede råvarer øges.

Andre krav, der mere indirekte tilgodeser biodiversitet, er krav, der mindsker CO₂ udledningen (klimaændringer), forsuring (fx svovlemissioner), udledning af næringssalte (jord og vandmiljø), og særligt økotoksicitet (begrænsning af kemikalier) og vandbesparende foranstaltninger (vandmangel).

Det er vigtigt at påpege, at alle ovenstående krav ikke stilles på alle produktområder, men der hvor det er relevant.

5.5. Delmål 5: I 2020 er tabet af alle naturlige levesteder herunder skove som minimum halveret og hvor muligt bragt tæt på nul og degradering og fragmentering er betydeligt reduceret

Dansk Ornitologisk Forening mener, at rapporten bør nævne de kritiske indlæg, der har været i forbindelse med omlægningen af Natura 2000 grænserne.

Verdens Skove mener, at der i mål om at 10 % af Danmarks skovareal skal drives med biodiversitet som primært formål, ikke kan indregnes arealer med tømmerproduktion. Desuden bør gældende skovrejsning ikke tælles med til forbedring af biodiversiteten.

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at det ville være ønskeligt med en reel vurdering af Danmarks bidrag til at stoppe tabet af biodiversitet. Desuden bemærkes, at målet i skovprogrammet ikke er gengivet korrekt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Rapporteringen under delmål 5 har til formål at beskrive væsentlige initiativer, der bidrager til at opfylde målet om at begrænse tab og fragmentering af naturlige levesteder. Beskrivelse af naturens tilstand indgår i den landeprofil, der udarbejdes i sammenhæng med 6. landerapport. Mål i skovprogrammet er fastlagt i anden sammenhæng. Gengivelsen af målet er korrigeret.

For så vidt angår omtale af Natura 2000 grænsejusteringerne henvises til Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger under delmål 2.

Skovrejsning

Biodiversitetshensyn er indbygget i tilskudsordningen til privat skovrejsning, blandt andet ved krav til artssammensætning om indblandinger af flere træarter, skovbryn med særlige krav til arter og indblanding af buske. Der er ikke mulighed for at yde tilskud til åbne arealer og områder med naturlig succession, da tilskuddet er en kompensation for investeringen. Dette forhindrer dog ikke at der kan anlægges åbne områder i skoven, eller områder til naturlig succession. Dette er udbygget i 6. landerapport.

Statslig skovrejsning foretages med henblik på flersidige formål, herunder ikke mindst af hensyn til bynært friluftsliv og sikring af grundvand, men også på langt sigt biodiversiteten. Statslig skovrejsning bidrager også til at optage CO₂ og dermed mindske den globale opvarmning.

5.6. Delmål 6: I 2020 er alle bestande af fisk, hvirvelløse dyr og vandplanter forvaltet og udnyttet bæredygtigt, lovligt og gennem økosystembaserede metoder, så overfiskeri undgås. Genopretningsplaner og målsætninger er på plads for alle forringede arter, fiskeri har ingen betydende negativ effekt på truede arter og sårbare økosystemer, og fiskeriets effekt på bestande, arter og økosystemer er inden for sikre økologiske grænser.

Danmarks Naturfredningsforening skriver om bæredygtigt fiskeri, at det ifølge foreningen er problematisk at Danmark efter foreningens opfattelse ikke altid følger de videnskabelige råd fra ICES om kvoter.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet har indhentet bidrag fra Udenrigsministeriet, der oplyser følgende: ”Helt overordnet kan det anføres, at de fiskerimuligheder der fastsættes for EU-farvande besluttet af EU’s ministerråd (Rådet for Den Europæiske Union). Som generelt princip støtter Danmark under de årlige forhandlinger om fiskerimuligheder, at fangstkvoterne (TAC) fastsættes på grundlag af

videnskabelig rådgivning, målsætningen om maksimalt bæredygtigt udbytte (MSY) i henhold til reformen af den fælles fiskeripolitik og fastsatte forvaltningsplaner og -strategier.

I situationer hvor der mangler videnskabelig rådgivning, eller der er begrænsede bestandsoplysninger, støtter man fra dansk side, at de samlede fangstkvoter (TAC) sker ud fra forsigtighedsprincippet og ud fra en konkret vurdering, der inddrager andre relevante informationer med udgangspunkt i ICES rådgivning. I den sammenhæng kan der være særlige hensyn til eksempelvis implementeringen af landingsforpligtelsen, der inddrages.”

Det har ikke givet anledning til justeringer i 6. landerapport

5.7. Delmål 7: I 2020 er arealer med landbrug, skovbrug og akvakultur forvaltet bæredygtigt, så beskyttelse af biologisk mangfoldighed sikres

Dansk Ornitologisk Forening skriver, at det ikke fremgår, hvordan Danmark har bidraget til at integrere/mainstreame biodiversitet i andre sektorer end landbrug. F.eks. er det ikke klart, hvordan biodiversitet indtænkes i bæredygtig skovbrug/urørt skov.

Verdens Skove mener, at fredskovspligten sigter mod økonomisk bæredygtighed og foreskriver primært skovdrift, ikke biodiversitet. Fredskovspligten er ifølge Verdens Skove vigtig i forhold til arealbeskyttelse men har stort set intet med bæredygtighed og biodiversitet at gøre.

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at tekst om akvakultur bør nuanceres, da der i Danmark er afsat 843 tons ekstra kvælstof til havbrug. Foreningen er desuden uenige i tekst om skovbrug, idet organisationen er af den opfattelse af bæredygtighed ikke sikres, og at der ikke er en generel sikring af naturmæssigt særligt værdifulde skove bortset fra EU-skovnaturtyper indenfor Natura 2000-områder og egekrat.

Habitats mener, at økologisk landbrug kun er en smule mindre skadeligt i forhold til biodiversitet end konventionelt landbrug. Effekten vil ifølge Habitats derfor være større, hvis andre dyrkningsformer blev overvejet.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Rapporteringen er udbygget med yderligere tekst om integration af biodiversitet og bæredygtighed i skovbrug og akvakultur. Ministeriet noterer sig Habitats synspunkter om økologisk landbrug, men det har ikke givet anledning til ændringer i 6. landerapport.

Skovloven

Forvaltningen af skovene reguleres primært gennem skovloven, som fastlægger regler for driften af fredskovspligtige arealer i Danmark. Fredskovspligtige arealer udgør godt 70 pct. af Danmarks samlede skovareal. Det fremgår af skovlovens formål, at loven, udover at bevare og værne landets skove og forøge skovarealet, også skal fremme bæredygtig drift af skovene. Da der ikke i den henseende er sket noget nyt siden sidste rapportering udelades beskrivelse af fredskovpligtige arealer.

Sikring af værdifulde skove

Ministeriet bemærker, at skovloven sikrer bevaring af registrerede egekrat, ydre skovbryn af løvtræer og buske samt vandløb, søer, moser, heder, strandenge eller strandsumpe, ferske enge og biologiske overdrev, der hører til fredskov, og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. I alle offentlige skove er naturmæssigt særlig værdifuld skov blevet kortlagt. Der er udviklet en nøgle til identifikation af områderne, som kan anvendes af skovejere, der ønsker at gennemføre en tilsvarende registrering.

Havbrug

For så vidt angår akvakultur, så er det korrekt, at aftaleparterne bag Fødevare- og Landbrugspakken blev enige om en vækstplan for akvakultur, der skal sikre en akvakultursektor, hvor udviklingen går mod moderne, ressourceeffektive og miljøvenlige anlæg i dambrugssektoren, samt bidrage til at udnytte de potentialer, der ligger i udvidelse af havbrugssektoren. Når der i delmål 7 omtales, at akvakulturanlæg skal have en miljøgodkendelse, så gælder dette både for havbrug og landbaserede anlæg. En miljøgodkendelse skal sikre, at virksomheden kan drives på stedet uden at påføre omgivelserne forurening, som er uforenelig med hensynet til omgivelsernes sårbarhed og kvalitet. Det er tilføjet 6. landerapport.

5.8. Delmål 8: I 2020 er forurening, herunder også overskud af næringsstoffer, bragt til niveauer der ikke er skadelige for økosystemfunktioner og biologisk mangfoldighed.

Danmarks Naturfredningsforening skriver om vandområdeplanerne, at det bør nævnes i vurderingen, hvor langt Danmark er fra at nå målet om ca. 40.000 tons N.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Danmark vurderer status for vandområdeplanernes indsatsprogram i overensstemmelse med forpligtelserne i vandrammedirektivet. Med indsatserne i vandområdeplanerne forventes en reduktion på 6.900 tons N frem mod 2021. 6.200 tons N er udskudt til tredje planperiode og udtrykker det indsatsbehov, der på det nuværende vidensgrundlag, forventes at udestå i forhold til at nå målet. Dette er tilføjet 6. landerapport.

5.9. Delmål 9: I 2020 er invasive arter og deres spredningsveje identificerede og prioriterede, prioriterede arter er under kontrol eller udryddet, og indsatser for forvaltning af spredningsveje er på plads med henblik på at forebygge invasive arters introduktion og etablering.

Verdens Skove mener, at vildsvin i Danmark uretmæssigt opfattes som invasiv art. Verdens Skove mener, at der generelt gøres for lidt og for sent i forhold til mange invasive arter, f.eks. hyben og bjergfyr.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Vildsvinet er ikke en invasiv art i Danmark. Det følger af aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti om styrket indsats mod afrikansk svinepest i Danmark, at der skal arbejdes for at udrydde vildsvin i den danske natur, da vildsvin er en af de primære årsager til spredning og efterfølgende opretholdelse af afrikansk svinepest i et område.

Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig Verdens Skoves synspunkter på den generelle indsats mod invasive arter. Ministeriet bemærker i den forbindelse, at der bl.a. i regeringens handlingsplan mod invasive arter og indsatser i Natura 2000 områderne indgår indsatser for bekæmpelse af rynket rose og bjergfyr. Det har givet anledning til mindre tilføjelse i 6. landerapport.

5.10. Delmål 11: I 2020 er mindst 17 procent af landarealet inklusive ferskvandsområder samt 10 procent af havarealet og kystområderne, især områder som er særligt vigtige for biologisk mangfoldighed og økosystemtjenester, beskyttet gennem effektivt og ligeligt forvaltede,

økologisk repræsentative og velforbundne systemer af beskyttede områder og andre effektive områdebaserede foranstaltninger. De er integrerede i bredere hav- og landskaber.

Landbrug og Fødevarer undrer sig over, at skovene ikke er nævnt i afsnittet med henvisning til at de også medvirker til at sikre biologisk mangfoldighed.

Dansk Ornitologisk Forening og Verdens Skove ønsker, at det fremgår hvor langt Danmark er i dag ift målene om at nå 17 % hhv. 10 % beskyttede områder pr. 2020. Verdens Skove opfordrer til at sætte fokus på vild og selvforvaltende natur (rewilding) i det omfang det er muligt.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Skov indgår allerede som en del af Natura 2000 indsatsen. Hertil tilføjes i 6. landerapport udlæg af urørt skov og anden biodiversitetsskov i medfør af Naturpakken.

I forhold til opgørelse af, hvor langt Danmark er fra at nå målene om beskyttet natur i 2020 bemærkes, at Danmark ikke laver nationale opgørelser af opfyldelsen af de enkelte Aichi-mål, jf. forklaring i afsnit 1 ovenfor. Det bemærkes, at det allerede fremgår af 6. landerapport, at ca. 18 % af det danske havareal og godt 8 % af landarealet er udpeget som Natura 2000 områder.

Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig Verdens Skoves opfordring til at sætte fokus på vild og selvforvaltende natur.

5.11. Delmål 12: I 2020 er udryddelsen af kendte truede arter forebygget og deres beskyttelsesstatus, særligt for arter med størst tilbagegang, er forbedret og opretholdt

Dansk Ornitologisk Forening undrer sig ift. artsbeskyttelse over, at der ikke nævnes databaser, herunder DOF basen, der leverer data om naturens tilstand, der kunne indgå i en vurdering af, hvor langt Danmark er kommet for at nå de forskellige mål. Desuden ønsker DOF en perspektivering af omfanget af opkøbet af 145 ha i 2017 og 2018 til at sammenkæde eksisterende naturområder.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

I forhold til databaser er der i indledningen til 6. landerapport tilføjet sætning om natur- og miljøovervågningen og i tilknytning hertil samarbejdet med DOF om levering af fugledata.

Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig Dansk Ornitologisk Forenings synspunkt om at perspektivere opkøb i 2017 og 2018 til at sammenkæde naturområder. Ministeriet bemærker hertil, at der er tale om beskrivelse af eksempel på en indsats over en to-årig periode i regi af Aftale om Naturpakken. Indsatsen er én blandt flere indsatser, der bidrager til opfyldelse af formålet, og som derfor ikke skal ses isoleret.

5.12. Delmål 14: I 2020 er økosystemer som yder grundlæggende tjenester herunder tjenester relateret til vand, og bidrager til sundhed, levebrød og trivsel, genoprettet og beskyttet under hensyntagen til kvinder, oprindelige og lokale samfund samt fattige og sårbare mennesker

Dansk Ornitologisk Forening og Verdens Skove opfordrer til, at der leveres et svar om økosystemer, idet de anfører, at økosystemtjenester (f.eks. vand/vandkvalitet) er af stor betydning for mennesker (og biodiversitet).

Verdens Skove skriver desuden at kulstoflagringen i skovene – især i dødt ved og organisk materiale i jordbunden ifølge Verdens Skoves opfattelse er under pres pga. intensiv udnyttelse af biomasse til flis.

Habitats gør opmærksom på, at der efter Habitats opfattelse, er mange koblinger mellem natur af høj kvalitet og sundhed for mennesker.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

I 6. landerapport rapporteres samlet for delmål 14 og 15 under delmål 15. Dette tilføjes i rapporten. Ministeriet noterer sig Habitats synspunkt på sammenhængen mellem natur og sundhed. Det har ikke givet anledning til ændringer i 6. landerapport.

Kulstoflagring i skovene og dødt ved

Miljø og Fødevareministeriet noterer sig Verdens Skoves bemærkning om kulstoflagring i skoven. Det har ikke givet anledning til ændringer i 6. landerapport. Det bemærkes hertil, at nye udlæg af urørt skov og anden biodiversitetsskov ventes at medføre en stigning i mængden af dødt ved på de pågældende arealer. På landsplan er der i skovene registreret en jævn stigning i mængden af dødt ved fra under 4 m³/ha i 2005 til mere end 5 m³/ha i 2014, og siden da en stabilisering og et fald. Målingerne er forbundet med stor usikkerhed og ændringerne anses ikke for statistisk signifikante.

5.13. Delmål 15: I 2020 er økosystemernes robusthed og bidraget fra biodiversitet til kulstoflagring øget gennem bevaring og genopretning, der indbefatter genopretning af mindst 15 procent af de forringede økosystemer, og bidrager derved til minimering af klimaforandringerne og til klimatilpasning samt bekæmpelse af ørkenspredning.

Verdens Skove opfordrer til at kun skovrejsning, der er rejst efter en model, der udvikler naturværdier og levesteder for biodiversitet bør indgå.

Danmarks Naturfredningsforening mener, at det bør nævnes, at udtag af 100-120.000 ha lavbundsarealer ville give et stort bidrag til alle dele af strategien.

Habitats spørger, om regeringen er opmærksom på sammenhænge mellem indsatser for biodiversitet og for klima.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet noterer sig Habitats synspunkt på sammenhænge mellem indsatser for biodiversitet og klima og bemærker, at det allerede indgår som en del de beskrevne indsatser.

Skovrejsning

Såvel privat som statslig skovrejsning bør efter ministeriets vurdering indgå i rapporteringen. Biodiversitetshensyn er indbygget i tilskudsordningen til privat skovrejsning, blandt andet ved krav til artssammensætning om indblandinger af flere træarter, skovbryn med særlige krav til arter og indblanding af buske. Privat skovrejsning med tilskud foregår endvidere udelukkende på landbrugsjord i omdrift, hvilket i sig selv kan have en naturmæssig gevinst.

Statslig skovrejsning foretages med henblik på flersidige formål, herunder ikke mindst af hensyn til bynært friluftsliv og sikring af grundvand, men også på langt sigt biodiversiteten. Statslig skovrejsning bidrager også til at optage CO₂ og dermed mindske den globale opvarmning.

Lavbundsarealer

Rapporteringen redegør for, hvad der faktisk er taget af initiativer. Det er ikke en redegørelse for, hvad der potentielt kan gennemføres af tiltag. Det bemærkes særskilt, at der i dag er ca. 67.000 ha lavbundsjord (jorder med højt organisk indhold) i Danmark, hvoraf ca. 60 % er i omdrift, mens en mindre andel er permanent græs. Der er etableret en ordning med det formål at ekstensivere og vådgøre en del af disse arealer, og der er afsat 65 mio. kr. årligt i perioden 2016-2020 til formålet.

5.14. Delmål 17: I 2015 har hver part udarbejdet, vedtaget som politisk instrument og påbegyndt implementering af en effektiv, participatorisk og opdateret biodiversitetsstrategi og handlingsplan.

Dansk Ornitologisk Forening og Verdens Skove ift. ny biodiversitetsstrategi opfordres til, at den bliver udviklet i en inddragende proces og med klare og målbare målsætninger.

Habitats foreslår, at det fremgår af rapporteringen, at målet ikke opfyldes.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet noterer sig de anførte synspunkter. Det bemærkes hertil, at ministeriet forventer, at en ny national biodiversitetsstrategi vil blive offentliggjort i 2019.

5.15. Delmål 18: I 2020 er oprindelige folks og lokale samfunds traditionelle viden, opdagelser og metoder til beskyttelse og bæredygtig udnyttelse af biologisk mangfoldighed og deres traditionelle udnyttelse af biologiske ressourcer respekteret i overensstemmelse med national lovgivning og relevante internationale forpligtelser, og fuldt integreret og reflekteret i implementeringen af konventionen med fuldstændig og effektiv deltagelse af oprindelige folk og lokale samfund på alle relevante niveauer.

Dansk Ornitologisk Forening ønsker informationer om Danmarks og Grønlands bidrag siden UNDRIP blev vedtaget.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet ændrer ikke i 6. landerapport i forhold til Grønlands bidrag, idet Grønland har hjemtaget hele naturområdet. Det var også tilfældet ift. udarbejdelsen af 5. landerapport i 2014.

5.16. Delmål 19 I 2020 er den vidensbase og de teknologier, der relaterer sig til biologisk mangfoldighed, værdien af biologisk mangfoldighed, funktioner, status og trends, og konsekvenserne af biodiversitetstab, forbedret, fordelt bredt, overført og anvendt.

Habitats mener, at der skal være en nærmere beskrivelse af arbejdet med økosystemtjenester.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Ministeriet noterer sig Habitats synspunkt og henviser til, at der findes en række rapporter om det hidtidige arbejde med kortlægning og vurdering af økosystemtjenester i Danmark, hvorfor det ikke giver anledning til ændringer i 6. landerapport.

5.17. Delmål 20: Senest i 2020 skal mobiliseringen af finansielle ressourcer fra alle kilder og i overensstemmelse med den konsoliderede og besluttede proces i strategien om ressourcemobilisering øges væsentligt fra det nuværende

niveau for effektivt at implementere den strategiske plan for 2011-2020. Dette mål vil blive genstand for ændringer afhængig af vurderinger af ressourcebehovet, som skal udvikles og rapporteres af parterne

Dansk Ornitologisk Forening ønsker en uddybning og forklaring af de finansielle pengestrømme

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at en analyse foretaget for biodiversitetskonventionens sekretariat viser, at Danmarks bidrag til at finansiere internationale biodiversitetsindsatser ikke er fordoblet.

Habitats mener, at beskrivelsen i delmålet bør handle om mere end finansielle ressourcer.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Danmarks rapporteringer om finansielle bidrag 2006-2015 kan læses af rapporteringen i det link, der henvises til i 6. landerapport. Miljø- og Fødevarerministeriet forventer primo 2019 at kunne supplere med nye data for finansielle bidrag for 2016 og 2017. Dette tilføjes rapporten.

6. Bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål for bæredygtig udvikling

Habitats og Verdens Skove vurderer ikke, at det er korrekt at kalde Danmarks bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål for ambitiøst. Dansk Ornitologisk Forening mener ikke, at der skal henvises til FN's Verdensmål, men at det er Aichi-målene, der spørges til.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevarerministeriet noterer sig synspunkterne på bidrag til opfyldelse af FN's verdensmål. Det giver imidlertid ikke anledning til at ændre formuleringerne i 6. landerapport.

7. Rapportskabelonens sektion V:

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at sektionen ifølge vejledningen til afrapporteringen skal give information om det nationale bidrag til at opnå målene i den globale strategi for plantebevaring, og at det kan oplyses eller udelades.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Der er i retningslinjerne fra FN lagt op til, at udfyldelse af dette afsnit kan udelades. Det er derfor ikke udfyldt.

8. Rapportskabelonens sektion VI:

Danmarks Naturfredningsforening skriver, at sektionen ifølge vejledningen til afrapporteringen skal indeholde yderligere information om bidrag fra indfødte folk og lokale samfund til opnåelse af Aichi-biodiversitetsmålene, hvis ikke det er indeholdt i tidligere sektioner.

Miljø- og Fødevarerministeriets bemærkninger:

Der er i retningslinjerne fra FN lagt op til, at udfyldelse af dette afsnit kan udelades. Det er derfor ikke udfyldt.

9. Rapportens sektion VII: Opdatering af landeprofil

Danmarks Naturfredningsforening har afgivet følgende input:

- Beskrivelse af kvælstofreduktion til vandløb mv. bør ifølge foreningen justeres i lyset af NOVANA 2016.
- Der er ingen National Rødliste for den marine fauna.

- Beskrivelse af beskyttelse af vilde dyr og fugle bør ifølge foreningen suppleres med en information om, at jagt er tilladt i flere fuglebeskyttelsesområder, også på arter, som områderne er udpeget for.
- I marine Natura 2000-områder er kun sten og boblerev ifølge foreningen beskyttet mod bundtrawling, mens naturtyperne 1110 sandbanker og 1160 bugter ikke er omfattet af beskyttelse mod bundtrawling.
- Beskrivelsen af benchmark i Danmarks Havstrategi fra 2012 reflekterer ifølge foreningen ikke en økosystemtilgang, men nærmere punktnedslag af tvivlsom værdi.
- Det fremgår, at midler afsat i det danske landdistriktsprogram går delvist til understøttelse af biodiversitet, men blot en mindre del heraf har efter foreningens opfattelse direkte biodiversitetsformål.
- Beskrivelsen af fiskeriregulering i marine natura 2000 områder er efter foreningens opfattelse ikke korrekt.
- Det kan ifølge foreningen ikke påvises i skovstatistikken at der kommer flere gamle træer og dødt ved.

Miljø- og Fødevareministeriets bemærkninger:

Miljø- og Fødevareministeriet har noteret sig Danmarks Naturfredningsforenings synpunkter på beskrivelserne i landeprofilen og har i lyset heraf justeret en række afsnit.